

УДК: 347.948.2

DOI: [https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4\(6\)-25-33](https://doi.org/10.32689/2617-9660-2019-4(6)-25-33)

Адлер Олександр Григорович, кандидат технічних наук, судовий експерт, в.о. заступника директора Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, бульвар Л. Українки, буд. 26, оф. 501, м. Київ, 01133, alexgrigadler@ukr.net; +38 044-592-14-01.

ORCID: 0000-0002-0377-4162

Зубач Олена Іванівна, судовий експерт лабораторії економічних досліджень Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України, бульвар Л. Українки, буд. 26, оф. 501, м. Київ, 01133, zelena1094@gmail.com; +38 044-592-14-01.

ORCID: 0000-0003-3755-7032

ЗАКЛЮЧНІ ЕТАПИ СТАНДАРТИЗАЦІЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ (ВИЗНАЧЕНЬ) СУДОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ОБ'ЄКТІВ ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ (ISO)

Анотація. У публікації продовжується розгляд актуального питання сьогодні – національна стандартизація термінології (визначень) судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. У цьому контексті слід констатувати, що про важливість даного питання свідчить актуальність судової експертизи з питань інтелектуальної власності, яка виокремилася в Україні в самостійний вид експертизи починаючи з 2002 року. У даній роботі відзначені та детально описані заключні етапи розробки національного документу (НД) «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення», а саме:

- 1) розроблення другої (наступної) редакції проекту національного НД;
- 2) формування справи національного НД.

Розкриваються проблемні питання, які мали місце у процесі впровадження національного НД. Зокрема, різне бачення суб'єктів судово-експертної діяльності на визначення термінів за спеціальністю 13.9 «Економічні дослідження у сфері інтелектуальної власності»: «дохід правовласника», «збитки внаслідок неправомірного використання об'єктів права інтелектуальної власності», «упущена вигода внаслідок неправомірного використання об'єктів права інтелектуальної власності» та особливостей перекладу термінології судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності. Підкреслюється визначальна місія Підкомітету № 5 «Експертиза об'єктів права інтелектуальної власності» Технічного комітету 192 «Судова експертиза» над проектом національного документу (НД) ДСТУ 0000:20XX «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення» у сфері національної стандартизації. У роботі викладено опис подальших дій над

Національним НД. Зокрема, перспектива гармонізації даного стандарту з міжнародними та європейськими.

Формулюється висновок, що гармонізування українського національного стандарту серії «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення» з міжнародними та європейськими потребує не тільки нагального вирішення, а й консолідації зусиль фахівців різних галузей знань з урахуванням оперативного реагування на розвиток новітніх інформаційних технологій. Результат роботи над Національним НД полегшить роботу науково-дослідним установам судових експертиз, правоохоронним органам та судам, зокрема; підвищить рівень судово-експертного забезпечення правосуддя відповідно до передових світових практик.

Ключові слова: національна стандартизація, національний стандарт, терміни та визначення, гармонізований стандарт, уніфікований стандарт, об'єкти права інтелектуальної власності, судова експертиза, судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності.

Adler Olexandr Grigorievich, candidate of technical sciences, forensic expert, acting Deputy Director of the Judicial Expertise Research Center for Intellectual Property of the Ministry of Justice of Ukraine, L. Ukrainka Boulevard 26 of. 501, Kyiv, 01133, alexgrigadler@ukr.net; +38 044-592-14-01.

ORCID: 0000-0002-0377-4162

Zubach Olena Ivanovna, forensic expert of the Laboratory for Economic Research of the Scientific and Research Center of Forensic Expertise on Intellectual Property of the Ministry of Justice of Ukraine, L. Ukrainka Blvd. 26, of. 501, Kyiv, 01133, zelena1094@gmail.com; +38 044-592-14-01.

ORCID: 0000-0003-3755-7032

FINAL STAGES OF STANDARDIZATION OF TERMINOLOGY (DEFINITION) OF LEGAL EXAMINATION OF OBJECTS OF INTELLECTUAL PROPERTY RIGHTS IN UKRAINE AND HARMONIZE PROSPECTS (ISO)

Abstract: The publication continues to consider the current issue of today – national standardization of the terminology (definitions) of judicial examination of intellectual property rights in Ukraine. In this context, it should be noted that the relevance of this issue is evidenced by the relevance of the forensic expertise on intellectual property issues, which has been distinguished in Ukraine as an independent type of expertise since 2002. In this paper the final stages of development of the national document (ND) “Forensic Examination of the Objects of Intellectual Property Rights” are noted and described in detail. Terms and Definitions “, namely:

- 1) development of the second (next) edition of the draft national ND;
- 2) formation of the case of the national ND.

The issues raised during the implementation of the national ND are identified. In particular, different view of the subjects of forensic activity on the definition of terms in the specialty 13.9 “Economic research in the field of intellectual property”: “income of the right holder”, “losses due to the misuse of intellectual property objects”, “lost profit due to misuse objects of intellectual property rights” and features of translation of the terminology of judicial examination of objects of intellectual property rights. The defining mission of the Subcommittee is underlined № 5 “Expertise of Intellectual Property Rights” of Technical Committee 192 “Judicial Expertise” on the draft national document (ND) of DSTU 0000: 20XX “Judicial Expertise of Intellectual Property Rights. Terms and definitions” in the field of national standardization. The paper describes the follow-up to the National ND. In particular, the prospect of harmonization of this standard with international and European ones.

The conclusion is drawn that the harmonization of the Ukrainian national standard of the series “Forensic examination of objects of intellectual property rights. Terms and definitions” with international and European needs not only urgent solution, but also consolidation of efforts of specialists of different fields of knowledge, taking into account prompt response to the development of new information technologies. The result of the work on the National ND will facilitate the work of research institutions of judicial expertise, law enforcement agencies and courts, in particular; increase the level of forensic justice in line with international best practices.

Key words: national standardization, national standard, terms and definitions, harmonized standard, unified standard, objects of intellectual property rights, forensic examination, forensic examination of objects of intellectual property rights.

Постановка питання в загальному вигляді. У роботі продовжено розгляд актуального питання сьогодення – національної стандартизації термінології (визначень) судової експертизи об’єктів права інтелектуальної власності в Україні. До відома, 03 жовтня 2019 року на базі Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Міністерства юстиції України (далі – Центр) було проведено четверте засідання Підкомітету № 5 «Експертиза об’єктів права інтелектуальної власності» ТК 192 (далі – Підкомітет № 5). Учасники Підкомітету № 5 узгодили терміни (визначення) з питань інтелектуальної власності (за спеціальностями), в яких були суттєві розбіжності у Зводі коментарів до першої редакції проекту національного документу

(НД) ДСТУ 0000:20XX «Судова експертиза об’єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення» (далі – Національний НД). Але виявилися розбіжності у визначенні термінів за спеціальністю 13.9 «Економічні дослідження у сфері інтелектуальної власності» та нагальною постала потреба в створенні у складі Підкомітету № 5 Робочої групи для роботи над термінами: «дохід правовласника», «збитки внаслідок неправомірного використання об’єктів права інтелектуальної власності», «упущена вигода внаслідок неправомірного використання об’єктів права інтелектуальної власності». До складу даної групи запропоновані наступні кандидатури: Бутніка-Сіверського О.Б., Божко І.І., Голови І.Г. і Тимошик Л.П. Також на засіданні ухвалено звернутися з ли-

стом до Технічного комітету 192 «Судова експертиза» з клопотанням про включення до складу Підкомітету № 5 ученого секретаря Центру, судового експерта, канд. економ. наук Тимошик Л.П. та провідного судового експерта відділу товарознавчих досліджень та досліджень об'єктів інтелектуальної власності лабораторії автотехнічних, товарознавчих та спеціальних видів досліджень КНДІСЕ Климової Н.Б. до складу Підкомітету № 5 ТК 192 за результатами їх попередньої ініціативної роботи над першою редакцією Національного НД [1, с. 10].

18 жовтня завершився етап надання коментарів експертним середовищем, науковцями і громадськістю до першої редакції Національного НД, що були вміщені до зводу коментарів. За результатами проведеної роботи та на виконання п.п. 6.3.5-6.3.8 ДСТУ 1.2:2015 Правил проведення робіт з національної стандартизації [2, с. 9] секретаріатом Підкомітету № 5 на адресу голови ТК 192 Рувіну О.Г. було надіслано Звід коментарів до першої редакції національного НД для затвердження в установленому порядку.

Логічним етапом стало проведення 25 листопада 2019 р. засідання ТК 192 «Судова експертиза» на базі Київського науково-дослідного інституту судових експертиз Міністерства юстиції України. На засіданні були розглянуті питання про хід виконання програми робіт з національної стандартизації на 2019 рік за сферою діяльності цього техкомітету; про формування пропозицій до Плану роботи ТК 192 на 2020 рік, а також кадрові питання ТК 192. За результатами його проведення ухвалили:

1) схвалити подану редакцію проекту ДСТУ XXXX:20XX «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення» як остаточну із стадією розробки – «Етап 50.99. Досягнення консенсусу» та датою вступу в дію – 01.03.2020;

2) у термін до 17.12.2019 надати справу розробленого національного нормативного документу (відповідно до п. 6.7 ДСТУ 1.2:2015) до секретаріату ТК 192 для її направлення до Національного органу стандартизації;

3) залучити Тимошик Л. П. та Климову Н.Б. до складу Підкомітету № 5 [3, с. 12].

Але при формуванні остаточної редакції Національного НД постало питання адекватності та валідності результатів перекладу юридичних термінів з української мови на англійську, німецьку, французьку, що вимагають положення державних стандартів. Наголосимо, що юридичний документ мусить бути вірно перекладеним задля уникнення непорозумінь у його точності та достовірності.

У перспективі на майбутнє – гармонізація Національного НД з міжнародними та європейськими стандартами, етапи здійснення якої планується описати у майбутніх наукових працях.

Аналіз основних досліджень і публікацій.

Важливість та актуальність питання стандартизації судової експертизи та судово-експертної діяльності забезпечення правосуддя окреслено у статті Рувіна О.Г. та Полтавського А.О. «Становлення стандартизації судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні: перспективи розвитку» в рамках проведення спільної міжнародної судово-експертної діяльності та, зо-

крема, в сприянні організаційному та методичному забезпеченню у сфері судових експертиз [4, с.41].

Дослідження проблематики формування єдиного Національного НД термінології в сфері судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності проводяться судовими експертами Науково-дослідного центру судової експертизи з питань інтелектуальної власності Адлером О.Г. та Зубач О.І. [5;6].

Питання визначення особливостей перекладу юридичної термінології та переклад термінології англійською мовою з урахуванням структурних та семантичних особливостей в Національному НД обґрунтовано та закріплено в праці Федоренка В.Л. та Гнедкової О.Г. [7].

Аналіз проблем гармонізації українських національних стандартів з міжнародними та європейськими викладено в статті Литвинської С.В. [8].

Мета статті – опис заключних етапів розробки національного документу (НД) «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення». Виклад проблемних питань при розробці Національного НД та розгляд перспективи гармонізації Національного НД з міжнародними та європейськими стандартами в рамках діяльності Міжнародної організації стандартизації (ISO) з Україною.

Виклад основного матеріалу. Станом на 16.12.2019 р. Підкомітетом № 5 завершено розробку остаточної редакції національного НД, сформовано справу Національного НД та, згідно з п. 6.7 ДСТУ 1.2:2015, передано до Секретаріату ТК 192 для направлення її до Національного органу стандарти-

зації. Прогнозована дата вступу в дію цього Національного НД – 01.03.2020 р.

Слід нагадати, що згідно з п. 1.7 Національного стандарту «Національна стандартизація та суміжні види діяльності ДСТУ 1.1:2015 (ISO/IEC Guide 2:2004, MOD). Словник термінів» **консенсус (consensus)** передбачає відсутність суттєвих заперечень у більшості зацікавлених сторін щодо конкретного стандарту та дотримання процедури його узгодження, хоча й «... не обов'язково є однотайним». Тому, не зважаючи на значну кількість дискусій та розбіжностей поглядів у процесі формування визначень до термінології, все ж вдалося довести їх до оптимального вигляду [9].

Під час формування остаточної редакції постала проблема адекватної передачі змісту визначень термінів при перекладі з однієї мови на іншу. Зважаючи на це, виникає потреба в розробленні правил у нашій державі, які допомогли б при перекладі термінології судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності в контексті її стандартизації.

Повертаючись до теми нашої роботи слід зазначити, що згідно з положеннями Календарного плану Підкомітету № 5 за період з січня 2019 р. по грудень 2019 р. членами Підкомітету № 5 здійснені наступні етапи роботи над Національним НД:

- подання пропозиції щодо розроблення проекту національного НД;
- складання технічного завдання на розроблення проекту національного НД;
- розроблення першої редакції проекту національного НД;
- розроблення другої (наступної) редакції проекту національного НД;

- формування справи національного НД.

Наступними діями у недалекому майбутньому стосовно Національного НД передбачено:

технічна перевірка справи Національного НД, що полягає у виявленні: наявності пропозицій щодо розроблення проекту Національного НД у програмі робіт з національної стандартизації; комплектності справи Національного НД; наявності підписів, прізвищ і дат; відповідності оформлення проекту Національного НД вимогам ДСТУ 1.5; правильності посилянь; наявності у проекті Національного НД положень, які потребують перевірки на відповідність законодавству [10].

редагування тексту проекту Національного НД перед прийняттям – це перевірка (яка не повинна перевищувати 45 робочих днів) тексту проекту Національного НД на відповідність українському правопису, унесення стилістичних та орфографічних поправок у текст проекту національного НД.

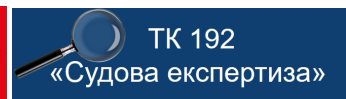
прийняття проекту Національного НД, який відповідає законодавству, отримав позитивний висновок технічної перевірки справи національного НД та який відредаговано перед прийняттям.

підготування Національного НД до видання, необхідністю розроблення якого є потреба в однаковому тлумаченні, використанні та застосуванні термінів судовими експертами в сфері судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності, тобто уніфікації термінології.

Слід додати, що при оформленні Національного НД використовувалися

ДСТУ 1.5-2015 «Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів» [10], ДСТУ 1.2-2015 «Правила проведення робіт з національної стандартизації» [2].

На даний час питання стандартизації судової експертизи та судово-експертної діяльності є вкрай важливими і актуальними не тільки в Україні, а й у всьому світі. Поштовхом для поглиблення міжнародної співпраці у сфері судової експертизи та подальшого планування розробки стандартів судової науки стала спільна робота експертів КНДІСЕ та іноземних колег щодо розслідування низки резонансних подій (катастрофа пасажирського літака Boeing 777 рейсу МН-17, що сталась у липні 2014 року та катастрофа Boeing 737 під Тегерааном у січні 2020 року). Але, зважаючи на це, головною причиною, що спонукала на розробку Національного НД являється відсутність національних стандартів у сфері судово-експертної діяльності, термінології, зокрема. Саме розвиток міжнародного співробітництва об'єктивно зумовлює потребу в стандартизації та уніфікації національних державних стандартів, результатом чого повинно бути розроблення міжнародних стандартів, у яких було б враховано сучасний науковий рівень та світовий практичний досвід судово-експертної діяльності. Тобто, варто бути готовими до кропіткої праці, дискусій, аналізу задля усунення бар'єрів у співпраці з різними державами.

ISO є незалежною неурядовою міжнародною організацією, в діяльність якої залучені національні органи по стандартизації. Дані органи складаються з експертів, які діляться кращими практиками та розробляють добровільні, засновані на консенсусі, стандарти. Міжнародні стандарти сприяють впровадженню інновацій та подолання глобальних викликів [11].

У 2014 році ратифіковано Угоду про асоціацію між Україною та ЄС, яка становить вагоме значення для ефективності євроінтеграційних прагнень України щодо об'єктів інтелектуальної власності. Також, варто зазначити, що для країн, які претендують вступити до ЄС існує вимога щодо необхідності впровадження на національному рівні не менше, ніж 80% стандартів, чинних у ЄС. Прийняті стандарти повинні бути ідентичними із європейськими, тобто їхні положення повинні бути прийняті без змін. Тому прискорення темпів гармонізації національної нормативної бази України зі стандартами ЄС зараз особливо актуальне і потребує державної підтримки [8].

Україна, будучи членом ISO з 1993 року, у 2004 довела, що гідна статусу активного члена Комітету ISO з оцінки відповідності та члена інформаційної мережі.

Наразі, в рамках діяльності Міжнародної організації стандартизації (ISO) в 2012 році створено міжнародний технічний комітет стандартизації ISO/TC 272 «Forensic sciences» (Судова експертиза).

Процес гармонізації українських національних стандартів із міжнародними і європейськими стає дедалі динамічнішим. Результатами роботи ISO є створені міжнародні стандарти,

технічні звіти (ISO/TR), технічні угоди (ISO/TS), рекомендації (ISO/R), настанови (ISO/Guide).

На майбутнє планується, у разі можливості, після набрання Національним НД чинності гармонізувати його з міжнародними для користування ним у роботі не тільки українськими вченими та судовими експертами, а й зарубіжними фахівцями у сфері судово-експертної діяльності.

Практичне використання таких документів передбачає знання іноземних мов. Тому більшість національних стандартів подається українською мовою, а технічний переклад потребує часу і фінансових витрат для роботи фахівців.

Висновки і перспективи подальших досліджень.

Для виконання вирішення завдання забезпечення гармонізації вітчизняних стандартів, зокрема, національного документу (НД) «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності. Терміни та визначення» з міжнародними стандартами необхідно:

- проведення порівняльного аналізу вітчизняних стандартів, а також інших пріоритетних до них нормативних документів з міжнародними для виявлення відмінностей між ними;
- розробка і подальша поетапна реалізація Програми гармонізації, тобто перегляду (зміни) вітчизняних стандартів, а також інших нормативних документів для усунення виявлених розходжень;
- гармонізуючи національні стандарти з міжнародними, слід дбати не стільки про кількість, скільки про якість, адже навіть у гармонізованих

національних стандартах з міжнародними чи європейськими ступінь гармонізації не перевищує 50%;

- плануючи роботу з розроблення стандартів необхідно зважати на тенденції розвитку нових інформаційних технологій;

- посилити відповідальність розробників за якість стандартів;

- проводити поглиблену експертизу проектів стандартів серії «Судова експертиза об'єктів права інтелектуальної власності» перед затвердженням.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Протокол № 4 засідання Підкомітету № 5 «Експертиза об'єктів права інтелектуальної власності» ТК 192 від 03.10.2019 р. 10 с.

2. ДСТУ 1.2:2015. Національна стандартизація. Правила проведення робіт з національної стандартизації. Вид. офіц. Київ: Національний стандарт України. Будстандарт, 2015. URL: [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator-minregionstroya/10_dstu_\(derzhavnyi_23691/1.2-2015+64000-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator-minregionstroya/10_dstu_(derzhavnyi_23691/1.2-2015+64000-detail.html)

3. Протокол №7 засідання Технічного комітету № 5 «Експертиза об'єктів права інтелектуальної власності» ТК 192 від 25.11.2019 р. 31 с.

4. Рувін О.Г., Полтавський А.О. Становлення стандартизації судово-експертного забезпечення правосуддя в Україні: перспективи розвитку. *Стандартизація, сертифікація, якість*. 2018. №3(110). С. 41-47.

5. Адлер О.Г., Зубач О.І. Особливості стандартизації термінології (визначень) судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності в Україні. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. № 2 (4). С. 73-82.

6. Адлер О.Г., Зубач О.І. Щодо зводу коментарів у сфері стандартизації термінології (визначень) судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності в Укра-

їні. *Проблеми теорії та практики судової експертизи з питань інтелектуальної власності («Крайнівські читання»): матеріали III міжнародної наук.-практ. конф. м. Київ, 12 грудня 2019, Вид-во Ліра-К. С. 18-27.*

7. Федоренко В.Л., Гнедкова О.Г. Особливості перекладу термінології судової експертизи об'єктів права інтелектуальної власності: питання теорії та практики. *Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління*. 2019. № 3 (5). С. 11-32.

8. Литвинська С.В. Гармонізація українських національних стандартів серії «Інформація та документація» з міжнародними й європейськими: здобутки і перспективи. URL: <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19736/1/5%96%D1%97.pdf>

9. ДСТУ 1.1:2015. Національна стандартизація та суміжні види діяльності. Словник термінів (ISO/IEC Guide 2:2004, MOD). Вид. офіц. Київ: Національний стандарт України. Будстандарт, 2015 URL: [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator_minregionstroya/10_dstu_\(derzhavnyi_23691/1.1-2015+65662-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator_minregionstroya/10_dstu_(derzhavnyi_23691/1.1-2015+65662-detail.html)

10. ДСТУ 1.5-2015. Правила розроблення, викладання та оформлення національних нормативних документів. (ISO/IEC Directives Part 2:2011, NEQ). Вид. офіц. Київ: Національний стандарт України. Будстандарт, 2016. URL: [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator_minregionstroya/10_dstu_\(derzhavnyi_23691/1.5-2015+63938-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator_minregionstroya/10_dstu_(derzhavnyi_23691/1.5-2015+63938-detail.html)

11. Все об ИСО. URL: <https://www.iso.org/ru/about-us.html>

REFERENCES:

1. *Protokol № 4 zasidannia Pidkomitetu № 5 «Eksperyza obektiv prava intelektualnoi vlasnosti» TK 192 vid 03.10.2019 r. [Protocol № 4 of the meeting of Subcommittee № 5 “Examination of Intellectual Property Rights Objects” TC 192 dated 03.10.2019].* [in Ukrainian].

2. *DSTU 1.2:2015. Natsionalna standartyzatsiia. Pravyly provedennia robit z natsional-*

noi standartyzatsii [DSTU 1.2: 2015. National standardization. Rules for national standardization work]. (2015). Kyiv: Natsionalnyi standart Ukrainy. Budstandart. Retrieved from [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator-minregionstroya/10._dstu_\(derzhavnyi_23691/1.2-2015+64000-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikator-minregionstroya/10._dstu_(derzhavnyi_23691/1.2-2015+64000-detail.html) [in Ukrainian].

3. Protokol № 7 zasidannia Tekhnichnoho komitetu № 5 «Eksperyta ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti» TK 192 vid 25.11.2019 r. [Protocol № 7 of the meeting of Technical Committee № 5 “Examination of Intellectual Property Rights Objects” TC 192 dated 25.11.2019]. [in Ukrainian].

4. Ruvyn, O.H., Poltavskiy, A.O. (2018). Stanovlennia standartyzatsii sudovo-ekspertnoho zabezpechennia pravosuddia v Ukraini: perspektyvy rozvytku [Forming standardization of forensic justice in Ukraine: prospects for development]. *Standartyzatsiia, sertyfikatsiia, yakist – Standardization, certification, quality*, 3(110), 41-47 [in Ukrainian].

5. Adler, O.H., Zubach, O.I. (2019). Osoblyvosti standartyzatsii terminolohii (vyznachen) sudovoi ekspertyzy ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Features of standardization of terminology (definitions) of forensic examination of intellectual property rights in Ukraine]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia – Expert: the paradigms of law and public administration*, 2(4), 73-82 [in Ukrainian].

6. Adler, O.H., Zubach, O.I. (2019). Shchodo zvodu komentariv u sferi standartyzatsii terminolohii (vyznachen) sudovoi ekspertyzy ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti v Ukraini [Concerning comments in the field of standardization of terminology (definitions) of forensic examination of intellectual property rights in Ukraine]. *Problemy teorii ta praktyky sudovoi ekspertyzy z pytan intelektualnoi vlasnosti («Krainievski chytannia») – Problems of the Theory and Practice of Forensic Expertise on Intellectual Property (“Krainev Readings”):* Proceedings of the III International Scientific Practical Conference. (pp. 18-27). Kyiv: Vyd-vo Lira-K [in Ukrainian].

7. Fedorenko, V.L., Hniedkova, O.H. (2019). Osoblyvosti perekladu terminolohii sudovoi ekspertyzy ob'ektiv prava intelektualnoi vlasnosti: pytannia teorii ta praktyky [Peculiarities of translation of the terminology of forensic examination of intellectual property objects: issues of theory and practice]. *Ekspert: paradyhmy yurydychnykh nauk i derzhavnoho upravlinnia – Expert: the paradigms of law and public administration*, 3(5), 11-32 [in Ukrainian].

8. Lytvynska, S.V. (2012). Harmonizatsiia ukrainskykh natsionalnykh standartiv serii «Informatsiia ta dokumentatsiia» z mizhnarodnymi y evropeiskymi: zdobutky i perspektyvy [Harmonization of Ukrainian National Standards of the Information and Documentation Series with International and European: Achievements and Prospects]. *Bezpeka informatsii – Information Security*, 2(18), 43-47. Retrieved from <http://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/19736/1/5%96%D1%97.pdf> [in Ukrainian].

9. DSTU 1.1:2015. Natsionalna standartyzatsiia ta sumizhni vydy diialnosti. Clovnyk terminiv (ISO/IEC Guide 2:2004, MOD) [DSTU 1.1: 2015. National standardization and related activities. Glossary (ISO / IEC Guide 2: 2004, MOD)]. (2015). Kyiv: Natsionalnyi standart Ukrainy. Budstandart. Retrieved from [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikatorminregionstroya/10._dstu_\(derzhavnyi_23691/1.1-2015+65662-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikatorminregionstroya/10._dstu_(derzhavnyi_23691/1.1-2015+65662-detail.html) [in Ukrainian].

10. DSTU 1.5-2015. Pravylo rozroblennia, vykldannia ta oformlennia natsionalnykh normatyvnykh dokumentiv. (ISO/IEC Directives Part 2:2011, NEQ) [DSTU 1.5-2015. Rules for the development, exclusion and execution of national regulations. (ISO / IEC Directives Part 2: 2011, NEQ)]. (2016). Kyiv: Natsionalnyi standart Ukrainy. Budstandart. Retrieved from [http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikatorminregionstroya/10._dstu_\(derzhavnyi_23691/1.5-2015+63938-detail.html](http://online.budstandart.com/ua/catalog/klassifikatorminregionstroya/10._dstu_(derzhavnyi_23691/1.5-2015+63938-detail.html) [in Ukrainian].

11. Vse ob YSO [About Us]. www.iso.org. URL: <https://www.iso.org/ru/about-us.html> [in Ukrainian].